

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt IX. Quid D. Bernardus de amissa libertate disserueit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

Quid D. Bernardus de amissa libertate differuerit.

SED hoc iam loco, diuum Bernardum audiamus oportet. Is enim perspicuè, quam amiserimus peccando libertatem, quamque integram retinuerimus, in eo libro docet, què de libero arbitrio scripsit. Cùm enim triplicem faciat libertatem, vnam arbitrij à necessitate, aliam consilij à peccati seruitute, tertiã quam dicit complaciti à miseria: postremas quidem duas periisse dicit, primam verò integram & inconcussam in homine remansisse. Etenim per quam ceteras amisit, hanc amittere non potuisse, ac propterea eandem in homine etiam vitiis fœdissimè deformato, imaginè Dei, in qua semel factus est, perseuerauisse. Quam quidem libertatum distinctionem, haud inuitum recipere se Calvinus demonstrat; sed addit illic necessitatem cum coactione perperam confundi, quasi videlicet in ea distinctione nihil esset necessitas, nisi coactio: liberumque à necessitate, nihil aliud quam voluntarium atque spontaneum. Quo quidem modo non negat liberam esse hominis à necessitate voluntatem. Quis enim id vel cõmuni præditus sensu neget? sed ait tantulam rem, tam superbo vocabulo non debuisse insigniri, vt propterea homo liberi arbitrij esse diceretur, quia tamen hominis corrupti voluntas à coactione sit libera; non tamen, inquit, à necessitate, quàm à coactione distingui conuenerat. Ac Bernardus ipse quidem interdum, sicut & Petrus Lombardus, liberum arbitrium constituisse videri possit in eo solo quòd sit à coactione solutum. Verùm neque id satis esse constat: & Caluino facillè concedimus, cùm liberum à necessitate dicitur arbitrium, nõ debere necessitatem cum coactione confundi. Tamen si enim coactio necessitas rectè vocetur, est tamen agnoscenda necessi-

Lib. 2. cap. 2.

tas sine coactione. Sed vt Calvinus hoc bene animadu-
uertit, ita in eo satis oculatus non fuit, vt ipsas necessi-
tates, quæ à coactione liberæ sunt, distingueret. In eam
quippe solam necessitatem quam naturæ vitio & con-
cupiscentia fieri fingebat intentus: naturalem illam
necessitatem quam pecudes patiuntur, seu qua agun-
tur atque incitantur, omisit. Ideoque liberum arbi-
trium, si à coactione liberum esse finiretur, facile id,
quod ad rem ipsam attinet, concessit: nomen solum
repudiandum iudicauit. Sin diceretur à necessitate li-
berum, id verò nullum esse in corrupta hominum na-
tura, pro definito habuit. Sublata enim, inquit, post
lapsum primi hominis eligendi libertate, sola voluntas
relicta est, quæ sub peccati tyrânide captiua vsque ad eò
teneretur, vt nõ nisi ad malum feratur. Sic ille. Sed quo-
niam hoc loco de Bernardo sermo nobis est, demon-
strandum ipsius quoque verbis erit, eum liberi arbitrij
non modò à seruitute peccati, nec solùm à coactionis
violentia, verùm etiam à naturali quadam necessitate,
in qua ipsum inest spontaneum, agnouisse libertatem.
Itaque scribens in Cantica Canticorum: Arbitrij, in-
quit, libertas, est planè diuinum quiddam præfulgens
in anima, tanquam gemma in auro. Ex hac nempe
inest illi inter bonum quidem & malum, nec non inter
vitam & mortem, sed & nihilominus inter lucem &
tenebras, & cognitio iudicij, & optio eligendi, & si quæ
sunt alia quæ similiter circa animi habitum sese è re-
gione respicere videantur. Nihilominus inter ipsa cen-
sorius quidam is animæ oculus diiudicat & discernit,
sicut arbiter in discernendo, ita in eligendo liber, vnde
liberum nominatur arbitrium, quod liceat versari in
his pro arbitrio voluntatis. Inde homo ad promeren-
dum potis: vbi autem non est libertas, nec meritum.
Propterea quæ sunt carentia ratione animalia, nihil
merentur: quia sicut deliberatione, ita & libertate ca-
rent;

rent; sensu aguntur, feruntur impetu, rapiuntur appetitu. Hactenus Bernardus, ostendens perspicuè cuiusmodi ea necessitas sit, à qua propriè humanum arbitrium liberum esse censeatur. Quanquam id ipsum potuit ex ipsa libertatum diuisione colligi. Nam cum violentia ad miseriam pertineat, miserumque sit cogi, etiam si ad bonum quisque cogendus sit; aliam oportuit in diuisione concipi necessitatem, quam eam quæ sit coactionis, si recta & legitima membrorum distinctio est, qua statuitur alia à necessitate, alia à miseria libertas. Quænam ergo illa est necessitas, à coactionis necessitate distincta? An fatalis? Sed eam sola hominum infidelium stulta persuasione constitutam Christianus non agnoscit. An fixum fortè atque efficax consilij diuini decretum, quo posito, necesse sit quod voluerit euenire? Sed Wiclefitarum ista hæresis fuit, omnia propterea necessitate absoluta euenire contententium: cum clarissimè doceat S. Thomas tantum abesse vt efficaci Dei voluntate contingentia libertasq. tollantur, vt propterea quædam contingenter & liberè fiant quòd ea sic Deus euenire voluerit: nimirum efficacia suæ constitutionis non solùm euentum rei præstans, verùm etiam eueniendi modum. Fictitiæ proinde sunt illæ necessitates, nec plus omninò quam chimæra, libero metuendæ arbitrio. Quare restat vt naturalis intelligatur in diuisione proposita, necessitas: per quam, vt Bernardus ait, bruta animantia sensu aguntur, feruntur impetu, rapiuntur appetitu. Sed & Calvinus si seipsum audiat, hanc cogetur necessitatem intelligere. Siquidem propositam libertatum diuisionem libenter se recipere profiteretur, tantùm queritur, in ea necessitatem perperam cum coactione confundi. Si confundunt alij perperam, tu ergo Calvine distingue, dicitoque nobis in ea diuisione quam probas, cuiusmodi necessitatem intelligas. Si necessitatem

peccādi, ipsam oportuit in seruitute peccati, ideoque in altero diuisionis membro comprehensam; sin fatalem, nec ei quæ nulla est, ipsæ pecudes subijciuntur. Nisi ergo nescio quam fingas inauditam necessitatem, cōsequi videtur vt naturalem agnoscere debeas, à qua hominum rationalis voluntas libera statuatur. Porro licet Bernardus interdum hoc interpretari videatur esse liberum, quod voluntarium: tamen cū aliunde mens eius agnosci queat, æquum erit vt intelligamus dici ab eo voluntarium, quod ita voluntas per electionem liberam suscipit, vt in potestate sit omittere. Nam & hoc passim intelligimus voluntariè factum, quod cū potuerit non fieri, tamen facere libuerit. Cū autem ait Bernardus, libertatem primam quæ est à necessitate, integram in homine lapso remansisse, minimè in eo, doctrinæ illi aduersari putandus est, qua liberum arbitriū docuere veteres attenuatum esse peccato & debilitatum. Integrum enim in sua natura remansit, hoc est, si spectes eam libertatis rationem quæ sita est in libera electione, cū plura proponuntur. Hæc quippe libertas vti conspicitur in bonis deligendis, ita æquè omninò constat in eligendis malis. neque hic quicquā interest, bonane an mala eligantur. Cæterum attenuatum debilitatumque & sauciū propterea verissimè dicitur, quòd rectè operari & conuenientem naturæ humanæ functionem (quæ in sancta conuersatione consistit maximè) nisi cælestis medici gratia percuratum, exercere non possit. Cecidit enim (ait Bernardus) sola voluntate homo in foueam peccati, sed non ex voluntate suppetit ei etiam posse resurgere, cū iam etsi velit, non possit non peccare. Quid ergo perit liberum arbitrium, quoniam nō potest non peccare? nequaquam, ait, sed perdidit liberum cōsilium, per quod prius habebat posse non peccare. Manet ergo, inquit, liberum arbitrium post peccatum; etsi miserum,

Serm. 81. super Cantica, & alibi.

serum, tamen integrum: & quod se per sese homo non sufficit à peccato excutere sine miseria, non liberi arbitrij signat destructionem, sed duarum reliquarum libertatum priuationem. Hactenus Bernardus. qui quod de consilij dicit libertate, sumpsit (opinor) ex eo capite Ecclesiastici, in quo scriptum est: Factum à Deo hominem, relictum esse in manu consilij sui.

CAPVT X.

Virum per lapsum id homo perdiderit, quòd initio relictus fuisse dicitur in manu consilij sui.

QUEM locum edisserens auctor librorum Hypognosticon, qui inter Augustini monumenta numerantur, sic explanat, vt gratiam significari putet primæ integritatis atque sanitatis: qua præditus homo, Lib. 3. Hypog. facillimè quæcunque bona vellet, posset operari, vt, inquit, liberū arbitrium cum possibilitatis bono, quo valeret implere quod voluisset, factum intelligas. Audi quid dicat Scriptura sancta, in Ecclesiastico: Deus ab Ecclesiast. 15. initio fecit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui: adiecit mandata & præcepta: Si volueris mandata seruare, conseruabunt te, & fidem facere beneplacitam in perpetuum. Apposui tibi igne & aquam: ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem est vita & mors, bonum & malum: & quod voluerit, dabitur illi, Quid est autem, Et reliquit illum in manu consilij sui? nisi, dimisit eum in possibilitate liberi arbitrij sui? In manu enim, possibilitas liberi arbitrij intelligitur. Ipsa est prima gratia, qua primus homo stare potuisset, si seruare mandata Domini voluisset. Hac ergo, inquit, per inobedientiam desolatus homo, iudicio iusto factus est serpenti, id est, diabolo, cui maluit obedire quàm Deo, captiuus. & ideo scriptum est: A quo enim quis superatus, huic & seruus addictus est. quod confirmat Apostolus iam baptizatis, dicens:

C 5

Cùm